

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 4.4.2007
KOM(2007) 158 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Od Monterrey k Evropskému konsensu o rozvoji: dodržování závazků

{KOM(2007) 163 v konečném znění}
{KOM(2007) 164 v konečném znění}

OBSAH

Úvod	3
1. Evropská unie splnila své souhrnné závazky spočívající ve zvýšení pomoci do roku 2006 – dodržení dalších lhůt ale vyžaduje další koordinované úsilí.....	3
2. Podpora na rozvoj obchodu by se měla zvýšit, aby mohly rozvojové země využít otevření trhu – bude nutné vypracovat prováděcí plán	4
3. Kvalita a účinnost pomoci EU by se měla zvyšovat – Komise navrhla kodex jednání o dělbě práce	5
4. Závěr	6

Úvod

Přijetím Evropského konsensu o rozvoji v prosinci 2005 postavila Evropská unie (EU) rozvoj mezi hlavní priority svých vnějších akcí a dala mu nebyvalý politický rozměr. První společný program, který zavazuje Radu, Parlament, Komisi a všech 27 členských států, je nutným referenčním rámcem umožňujícím Unii účinněji čelit chudobě a rostoucí nerovnosti ve světě a řešit systematictěji globální problémy jako např. změnu klimatu, energii, migraci, bezpečnost a sociální rozměr globalizace. Jde o důležitý rozměr strategie udržitelného rozvoje, která je od nynějška součástí obecných cílů EU.

Přesto, že si je EU vědoma, že existují četné a účinné nástroje v oblasti rozvoje, rozhodla se podstatně zvýšit svou podporu, jelikož se domnívá, že je to pro rychlejší naplnění cílů tisíciletí potřebnější, než kdykoli dříve.

Na konferenci v Monterrey o financování rozvoje, která proběhla v roce 2002, se Unie zavázala zvýšit objem své rozvojové pomoci. Zavázala se konkrétně k tomu, že v roce 2006 společně věnuje na rozvojovou pomoc 0,39% svého hrubého národního důchodu, v roce 2010 0,56% a v roce 2015 by tato částka měla dosáhnout 0,7%. Tím, že aktivně přispěla k přijetí Pařížské deklarace o účinnosti pomoci, se rovněž zavázala provést důkladnou reformu svého systému pomoci.

Evropská unie uznává, že za svůj rozvoj zodpovídají především partnerské státy, a zavazuje Unii k poskytnutí vhodné pomoci odpovídající jejich specifickým potřebám. Evropská unie se na tomto programu podílí investicemi do odvětví sociálních služeb, do infrastruktur, institucionálních reforem a podporou snah o dosažení dobré správy.

Mezi rozvojovými zeměmi a Evropskou unií byl vytyčen politický rámec nebyvalého rozměru, který kombinuje pomoc a politický dialog. Evropa by měla věci měnit a její vliv musí odpovídat zdrojům, které poskytuje.

Rada pověřila Komisi úkolem sledovat plnění těchto závazků. Nedávné analýzy ji vedly k vydání tří návrhů, jejichž cílem je zajistit úplné dodržení těchto závazků.

1. EVROPSKÁ UNIE SPLNILA SVÉ SOUHRNNÉ ZÁVAZKY SPOČÍVAJÍCÍ VE ZVÝŠENÍ POMOCI DO ROKU 2006 – DODRŽENÍ DALŠÍCH LHŮT ALE VYŽADUJE DALŠÍ KOORDINOVANÉ ÚSILÍ

V roce 2002 se Evropská unie zavázala k tomu, že v roce 2006 společně věnuje na rozvojovou pomoc 0,39% svého hrubého národního důchodu. Nejenom, že Unie tohoto cíle dosáhla, ale v roce 2006 společně věnovala na rozvojovou pomoc 0,42 % svého hrubého národního důchodu.

Následující komparativní údaje vypovídají o dosažených výsledcích:

- V roce 2006 se rozvojová pomoc EU zvýšila na 48 miliard EUR, což je značně více ve srovnání s 35 miliardami z roku 2004 a 45 miliardami z roku 2005.
- Pomoc jednoho z členských států přesáhla 1 % jeho hrubého národního důchodu.

- Deset členských států, které přistoupily k EU v roce 2004 a které dříve věnovaly na rozvojovou pomoc pouze malé částky, od té doby svou pomoc co do objemu zdvojnásobily, čímž také prokázaly svou ochotu splnit své individuální cíle a dostát svým závazkům vyplývajícím z *acquis communautaire*.
- Tato pomoc představuje téměř 100 EUR na jednoho občana EU ročně a 40 EUR na osobu v rozvojových zemích, jejíž příjmy na den představují méně než 1 USD.

Pro srovnání – rozvojová pomoc ve Spojených státech amerických představuje 0,17 % hrubého národního důchodu a odpovídá 53 EUR na jednoho občana USA. V Japonsku je to 0,25 % resp. 69 EUR.

V tomto společném úsilí všech přispívají jednotlivé členské státy různou měrou. Určité státy sice věnují na rozvoj více než 0,80 % svého národního důchodu, čímž značně překračují ty nejambicióznější cíle, jiné však zůstávají velice pod úrovní průměru nebo svých vlastních cílů, nebo jsou jejich výdaje v roce 2006 nižší než byly v roce 2005. Je rovněž zřejmé, že velká část pomoci se uskutečňuje prostřednictvím snižování dluhu. V budoucnosti by se mělo pokračovat ve zvyšování rozvojové pomoci jako takové, přičemž by se měl snižovat podíl úlev při splácení dluhu.

Pokud jde o rozvržení pomoci EU, potvrzuje se její přednostní směřování do Afriky, kam směřuje nejméně polovina pomoci EU. Africký kontinent by měl od roku 2010 získávat ročně 10 miliard EUR dodatečné podpory.

Celkově se EU daří plnit své závazky pro období do roku 2010, ale to, jestli se tyto tendence a výsledky potvrdí, bude záviset na schopnosti mobilizovat politickou a veřejnou podporu. Zvýšení rozvojové pomoci určitých členských států, které bylo dosud zaznamenáno, bylo částečně způsobeno prominutím dluhů nebo jinými jednorázovými operacemi, zejména v humanitární oblasti. Udržení dynamiky růstu rozpočtu na pomoc si v budoucnosti vynutí uvolnění nových toků programovatelné pomoci.

Tato kladná ale nerovnoměrná bilance a nutnost pozorně sledovat vývoj rozpočtu na rozvojovou pomoc EU vede Komisi k tomu, aby každému členskému státu doporučila vypracovat do konce roku 2007 plán, který by zajistil postupné zvyšování toku veřejné pomoci do roku 2010 a do roku 2015, aby se vyloučilo odchýlení se od závazků vyplývajících z kolektivního plánu stejně jako z plánů individuálních.

2. PODPORA NA ROZVOJ OBCHODU BY SE MĚLA ZVÝŠIT, ABY MOHLY ROZVOJOVÉ ZEMĚ VYUŽÍT OTEVŘENÍ TRHU – BUDE NUTNÉ VYPRACOVAT PROVÁDĚCÍ PLÁN

Podíl některých nejchudších zemí na mezinárodním obchodě zůstává okrajový i přes celní preference, kterých tyto země využívají zejména na evropském trhu. Vedle technické pomoci při provádění obchodních politik (a včetně např. celních politik) bylo v průběhu posledních let dosaženo obecné shody o tom, že je nutné spolupráci rozšířit a zapracovat do strategií spolupráce podporu na rozvoj výrobních kapacit, na infrastrukturu související s obchodem a podporu na překonání jiných překážek v nabídce.

EU se v prosinci 2005 společně zavázala zvýšit počínaje rokem 2010 svou podporu rozvoje obchodu se všemi rozvojovými zeměmi celkem na 2 miliardy EUR, z čehož 1 miliardu tvoří pomoc Společenství, ke které přibude 1 miliarda EUR dvoustranné pomoci členských států.

Na výzvu Rady z října 2006 se Komise a členské státy budou muset dohodnout na společné strategii v oblasti podpory rozvoje obchodu. Podle Komise by tato strategie měla obsahovat tyto zásadní prvky:

- již oznámené zvýšení objemu pomoci EU na podporu obchodu tak, aby od roku 2010 činila 2 miliardy EUR ročně. Komisi se daří plnit vlastní závazek. Aby jej členské státy splnily, měly by v roce 2008 dosáhnout úrovně 600 milionů EUR. Pokud tomu tak nebude, měla by být zavedena zvláštní opatření pro zajištění nápravy,
- přidělení značné části těchto zdrojů státům AKT v rámci dohody o hospodářském partnerství (DHP). Strategie by měla upřesnit částku určenou pro státy AKT,
- postup při určování potřeb partnerských států na základě jejich vlastního hodnocení i na základě stávajících mezinárodních mechanismů. Účast subjektů občanské společnosti a soukromého sektoru je v tomto procesu zásadní a měla by být podporována. Kromě toho by měl být zajištěn trvalý charakter opatření a reforem EU,
- zefektivnění pomoci provedením oznámených reforem, zejména reforem, které vedou ke společnému plánování, dělbě práce, přizpůsobení a účinnějším metodám pomoci jako např. rozpočtové pomoci a spolufinancování,
- regiony AKT by měly vytvořit regionální fondy, což umožní pokrýt potřeby, které budou označeny v rámci DHP, a podpořit regionální integraci shodným nasměrováním pomoci EU. „Partnerství infrastruktury pro Afriku“, vytvořené v roce 2006, představuje první iniciativu tohoto druhu. Přispívá na ni již několik členských států a ostatní jsou vyzývány, aby se k tomuto společnému úsilí připojily.

3. KVALITA A ÚČINNOST POMOCI EU BY SE MĚLA ZVYŠOVAT – KOMISE NAVRHLA KODEX JEDNÁNÍ O DĚLBĚ PRÁCE¹

Rozšíření činností v oblasti spolupráce při rozvoji v průběhu minulých let vedlo ke vzniku systému, jehož řízení se některým partnerským státům zdá být složité a nákladné.

Snaha o harmonizaci, kterou Komise aktivně propaguje, je ústředním tématem Pařížské agendy o účinnosti pomoci, ke které se EU bezvýhradně hlásí.

Tato záležitost má tři základní rozměry:

¹ KOM(2007) 72.

- dělba práce: Komise navrhla kodex jednání EU, který je založen na dobrovolnosti a flexibilitě a který má podpořit komplementaritu mezi jednotlivými dárci s cílem zvýšení účinnosti.
- úprava a přizpůsobení programů spolupráce strategiím a postupům partnerských zemí: Tyto zásady byly zakotveny v Pařížské deklaraci a v Evropském konsensu. Skutečnost je jim ale ještě velmi vzdálena. Na jedné straně není dodržován rozpočtový cyklus zemí, na druhé straně přemíra podmínek podkopává plynulost a předpokladatelnost pomoci. Komise se domnívá, že nastala chvíle začít spojovat „smlouvy“ s hmatatelnými výsledky s ohledem na cíle tisíciletí namísto každoročního ověřování tradičních podmínek každého dárce.
- metody pomoci: Program podpory a rozpočtová podpora by se měly rychle stát upřednostňovanými metodami, aniž by se vylučovaly jiné, pokud se ukáže, že jsou vhodnější. Roztříštěnost pomoci a existence mnoha malých projektů s sebou přináší zjevné náklady a ztrátu účinnosti jako např. v Tanzanii, kde pouze v oblasti zdravotnictví existuje zároveň 600 projektů, z nichž žádný nepřesahuje 1 milión EUR.

Tyto reformy by měly mít za cíl dosažení rozhodnějších výsledků ve společném plánování dvoustranné pomoci a pomoci Společenství.

4. ZÁVĚR

EU si svým rozhodnutím o postupném zvyšování rozvojové pomoci s cílem dosáhnout do roku 2015 výše 0,7 % hrubého národního důchodu (tj. 164 EUR na jednoho občana EU ročně) a opatřeními ke zvýšení celkové účinnosti pomoci EU jako celku, stanovila náročné závazky v oblasti rozvoje na nejvyšší politické úrovni.

Je třeba přejít od slov k činům. To vyžaduje dodržování závazků a politickou vůli. Nejde v žádném případě o změnu institucionální rovnováhy v rámci Unie, ani o rozšíření pravomocí Komise v oblasti rozvoje. Naopak jde o to, aby se Evropa stala silnější a účinnější a umožnila těm nejzranitelnějším a nejslabším na planetě lepší budoucnost. Pokud toho chce Evropa dosáhnout, nemůže tak učinit jinak než společným úsilím.